

Thalés z Milétu

Θαλῆς

Fragmenta DK 11 B

Astronomie pro plavce
 ΝΑΥΤΙΚΗ ΑΣΤΡΟΛΟΓΙΑ

B 1 /1 = Simplikios, *In Physica* 23,29

Traduje se, že Thalés byl první, kdo Řekům objevil zkoumání přírody. Měl sice mnoho předchůdců, jak míní i Theofrastos, ale vynikl nad nimi natolik, že zastínil všechny, kdo byli před ním. Nic se však v žádných spisech neříká o tom, že by po něm zůstalo něco napsaného, kromě takzvané *Astronomie pro plavce*.

Θαλῆς δὲ πρῶτος παραδέδοται τὴν περὶ φύσεως ἱστορίαν τοῖς Ἑλλησιν ἐκφῆναι, πολλῶν μὲν καὶ ἄλλων προγεγονότων, ὡς καὶ τῶι Θεοφράστῳ (*Physicorum Opiniones* 1; *Dox.* 475) δοκεῖ, αὐτὸς δὲ πολὺ διενεγκῶν ἐκείνων ὡς ἀποκρῦψαι πάντας τοὺς πρὸ αὐτοῦ. λέγεται δὲ ἐν γραφαῖς μηδὲν καταλιπεῖν πλὴν τῆς καλουμένης Ναυτικῆς ἀστρολογίας.

Cfr. A 1,23; A 2.

B 1 /2 = Plútarchos, *De Pythiae oraculis* 18; 402e

Filosofové své názory a výroky pronášeli nejprve v básních, jako Orfeus, Hésiodos, Parmenidés (A 15), Xenofanés (A 18) a Empedoklés (A 25) [i Thalés], později v tom však polevili a užívání metra ustalo. (...) Ani v astronomii tomu nebylo jinak. Takoví, jako Aristarchos, Timocharis, Aristyllos a Hipparchos, který napsal *Katalog stálic*, tak činili nezdobně. Před Eudoxem však psali v metru jak Hésiodos, tak Thalés, pokud ovšem Thalés opravdu napsal jemu přičítanou *Astronomii*, jak se všeobecně říká.

πρότερον μὲν ἐν ποιήμασιν ἐξέφερον οἱ φιλόσοφοι τὰ δόγματα καὶ τοὺς λόγους ὥσπερ Ὀρφεὺς (c. 1) καὶ Ἡσίοδος (cfr. c. 4) καὶ Παρμενίδης (28 A 15) καὶ Ξενοφάνης (21 A 18) καὶ Ἐμπεδοκλῆς (31 A 25) [καὶ Θαλῆς], ὕστερον δ' ἐπαύσαντο καὶ

πέπαιναντο χρώμενοι μέτροις πλὴν σοῦ· διὰ σοῦ δ' αὖθις εἰς φιλοσοφίαν ποιητικὴ κάτεισιν ὄρθιον καὶ γενναῖον ἐγκελευομένη τοῖς νέοις. οὐδ' ἀστρολογίαν ἀδοξοτέραν ἐποίησαν οἱ περὶ Ἀρίσταρχον καὶ Τιμόχαριν καὶ Ἀρίστυλλον καὶ Ἴππαρχον καταλογάδην γράφοντες, ἐν μέτροις πρότερον Εὐδόξου καὶ Ἡσιόδου καὶ Θαλοῦ γραφόντων, εἴ γε Θαλῆς ἐποίησεν ὡς ἀληθῶς εἶπεῖν <τὴν> εἰς αὐτὸν ἀναφερομένην Ἀστρολογίαν.

B 2 = *Scholia in Aratum* 172; 369,24 Hyaden

Thalés říká, že jsou tyto dva [směry]: jednak sever, jednak jih.

Θαλῆς μὲν οὖν δύο αὐτὰς εἶπεν εἶναι, τὴν μὲν βόρειον τὴν δὲ νότιον.

O počátcích
ΠΕΡΙ ΑΡΧΩΝ ΑΒ

B 3 = *Septem sapientes* (pseudo), *Apophtegmata* (apud auctore diverses) V,18 Mulach

Thalés vskutku říká, že se všechno ustavuje z vody, ale současně se to chce proměňovat. Vhodnější je však uvést jeho výrok z druhé knihy *O počátcích*, kde je něco takového: Pokud jde o takzvané čtyři [živly], říkáme, že voda je z nich první a takřka ji považujeme za jediný prvek, a to pro smísení, sjednocení a sestavení všeho uspořádaného, co se navzájem slučuje. (...)

Θαλῆς μὲν εἰ καὶ ἐκ τοῦ ὕδατός φησι συνεστάναι πάντα, ἀλλ' ὅμως καὶ τοῦτο βούλεται μεταβάλλειν· ἄμεινον δὲ καὶ αὐτοῦ τὴν ῥῆσιν προσθεῖναι ἐκ τοῦ δευτέρου περὶ τῶν ἀρχῶν ἔχουσιν ὧδέ πως·

Τὰ μὲν οὖν πολυθρόλητα τέτταρα, ὧν τὸ πρῶτον ὕδωρ εἶναί φαμεν καὶ ὡσανεὶ μόνον στοιχεῖον τίθεμεν, πρὸς σύγκρισίν τε καὶ πῆξιν καὶ σύστασιν τῶν ἐγκοσμίων πρὸς ἄλληλα συγκεράννυται. πῶς δέ, ἤδη λέλεκται ἡμῖν ἐν τῷ πρώτῳ.

Diels jako pramen zlomku B 3 cituje Galéna, *In Hippocratis de natura hominis* I,1 (XVI,37 K.), což se nepodařilo ověřit. Uvádí tento téměř totožný text:

Θαλῆς μὲν εἶπερ καὶ ἐκ τοῦ ὕδατός φησι συνεστάναι πάντα, ἀλλ' ὅμως καὶ τοῦτο βούλεται [sc. μεταβάλλειν εἰς ἄλληλα τὰ στοιχεῖα]. ἄμεινον δὲ καὶ αὐτοῦ τὴν ῥῆσιν προσθεῖναι ἐκ τοῦ δευτέρου Περί τῶν ἀρχῶν ἔχουσιν ὧδέ πως·

ἴτα μὲν οὖν πολυθύλητα τέτταρα, ὧν τὸ πρῶτον εἶναι ὕδωρ φαμὲν καὶ ὡσανεὶ μόνον στοιχεῖον τίθεμεν, πρὸς σύγκρισίν τε καὶ πήγνυσιν καὶ σύστασιν τῶν ἐγκοσμίων πρὸς ἄλληλα συγκεράννυται. πῶς δέ, ἤδη λέλεκται ἡμῖν ἐν τῷ πρώτῳ.'

O slunovratu, O rovnodennosti
ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΗΣ, ΠΕΡΙ ΙΣΗΜΕΡΙΑΣ

B 4 = Diogenés Laertios, *Vitae philosophorum* I,23 (součást A 1)

Podle některých napsal jen dva spisy: *O Slunovratu* a *O rovnodennosti*, neboť to ostatní považoval za nepochopitelné.

κατά τινος δὲ μόνον δύο συνέγραψε Περί τροπῆς καὶ Ἰσημερίας, τὰ ἄλλα ἀκατάληπτα εἶναι δοκιμάσας.